

Suomen luonnonsuojeluliiton Nokian yhdistys ry.
c/o puheenjohtaja Marko Jaakkola
Jaakkolankatu 5 A
37120 Nokia
+358 40 136 7723
nokianluonto@gmail.com

11.12.2023

Tweb: NOK/617/05.00.02/2023

Nokian kaupungin kaupunkikehityspalvelut
kaupunkikehityspalvelut@nokiankaupunki.fi

ASIA: Mieli pide asemakaavan ja asemakaavamuutoksen selostuksesta sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 13. kaupunginosassa Linnavuori; Energiahuollon alue.
Tweb: NOK/617/05.00.02/2023

Kaupunkikehityspalvelut on asettanut nähtäville asemakaavan, asemakaavamuutoksen ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman Linnavuoren alueella.

Asemakaavan muutos koskee 13. kaupunginosan, Linnavuori katualuetta ja kiinteistön 536-418-1- 108 osaa.

Asemakaava-alue on osittain Suomen valtion ja Nokian kaupungin sekä yksityisessä omistuksessa. Linnavuoren kaupunginosassa on tarkoitus muodostaa energiahuollon korttelialuetta Linnavuoren teollisuusalueen pohjoispuolelle ja samassa yhteydessä lisätä omakotitontteja Huhtalevonkadun päähän ja kehittää katuyhteyksiä. Energiahuollon korttelialueille on suunnitteilla uusi sähköasema Linnavuoreen ja sähkövarasto.

Asemakaavoitustyön osallisia ovat Nokian kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta, Pirkanmaan ELY-keskus, Pirkanmaan aluepelastuslaitos, Pirkanmaan maakuntamuseo, Pirkanmaan liitto ja Tukes sekä kaava-alueen ja siihen rajoittuvan alueen maanomistajat tai vuokraoikeuden haltijat. Lisäksi osallisia ovat kaikki ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Tällaisia ovat muun muassa kaavan vaikutusalueen asukkaat sekä vaikutusalueella toimivat yritykset, elinkeinonharjoittajat, yritysten työntekijät ja yhdistykset.

Kaava-alueen pinta-ala on noin 20 hehtaaria. Muutosalue käsittää metsän Linnavuoren asuntoalueen ja teollisuusalueen välistä sekä Huhtalevontien itäpuolelta ja Hirviniityntien ja sen jatkeen pohjoispuolta.

Lausumme asemakaavan ja asemakaavamuutoksen selostuksesta sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta seuraavaa.

Asemakaavan vaikutukset on arvioitu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n ja 1 §:n edellytykset täyttäen.

Asemakaavan taustaksi on koottu lista kaavoitukseen liittyvistä taustaselvityksistä:

- Luontoselvityksiä Nokialla, Linnavuori Huhtalevontie, T:mi LuontoLasse 2023.
- Nokian Siuro-Linnavuori-Kulju OYK:n luontoselvitys 2018–2019. Kotkansiipi Oy.
- Nokian Siuro-Kulju-Linnavuoren osayleiskaava-alueen lepakkoselvitys, 2019. Ahlman Group Oy.
- NOKIA Linnavuori Huhtalevontien asemakaava-alueen arkeologinen inventointi 2023 Mikroliitti Oy 2023.
- Nokia Siuro, Linnavuori, Kulju osayleiskaava-alueen muinaisjäännösinventointi, 2018. Mikroliitti Oy.
- Siuron-Kuljun-Linnavuoren Osayleiskaava-alueen Kulttuuriympäristöselvitys, Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy 2019.
- Siuro – Linnavuoren liikenneselvitys, 2019. Sweco Ympäristö Oy.

1. SUUNNITTELUALUEEN KAAVATILANNE

Kaava-alueella on voimassa 8.6.2017 hyväksytty Pirkanmaan maakuntakaava 2040 ja kaupunginvaltuuston 27.5.1982 hyväksymä Siuro – Linnavuori – Kuljun osayleiskaava 1985. Alueella ei ole asemakaavaa.

Suunnittelualan maakuntakaavan määräykset edellyttävät vedenhankinnan kannalta tärkeiden alueiden vesiensuojelun huomioimista maankäytössä.

Yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeäksi vesialueeksi on mainittu muun muassa Kokemäenjoki. Asemakaavan ja asemakaavamuutoksen suunnittelualue sijaitsee Kokemäenjoen valuma-alueella. Maakuntakaavan mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on vesiensuojelunäkökohdat otettava huomioon siten, että näiden vesialueiden veden laatua ei heikennetä tai käyttöä vedenhankintaan ei vaaranneta.

2. PIENVESIEN TUNNISTAMINEN JA LAINSÄÄDÄNTÖ

Kaavoituksessa on voitava katsoa suunnittelualueita luontoarvojen säilymisen näkökulmasta.

Suunnittelualan läpi virtaa asemakaava-alueen pohjoispuolella sijaitsevasta lähteestä alkunsa saava noro ja idästä virtaava Hietaanojan puro.

Lähteet, norot ja purot ovat vuonna 2011 lainvoiman saaneen vesilain tarkoittamia ja suojaamia pienvesikohteita. Näiden tunnistamista ja lainsäädäntöä avaa ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen 2019 julkaisema Pienvesiopas:

Lainsäädännössä pienvesiä turvaavat useat lait, kuten vesilaki, metsälaki, ympäristönsuojelulaki ja luonnonsuojelulaki. Pienvesiä voidaan turvata myös maankäyttö- ja rakennuslain ja maanaineslain perusteella.

Keskeisin pienvesiä ja niiden lähiympäristöjä koskeva sääntely sisältyy vesilakiin (587/2011, VL) ja metsälakiin (1093/1996, Metsäl), joten suojelutarpeen määrittämisessä on syytä lähteä liikkeelle siitä, onko tarkasteltava pienvesikohde kyseisten lakien tarkoittama kohde.

Lainsäädäntöä sovellettaessa on kuitenkin otettava huomioon lakien soveltamisalat eli se, mihin toimenpiteisiin kutakin lakia sovelletaan.

Maankäyttö- ja rakennuslailla on säädetty myös kaavojen suojelumääräyksistä (MRL 30 §, 41 §, 57 §). Maankäyttö- ja rakennuslain 57.2 §:n mukaan kaavassa voidaan antaa tarpeellisia suojelumääräyksiä muun muassa luonnon- ja maisema-arvojen suojelemiseksi.

Luonnonsuojelulailla suojellut tai suojeltavaksi tarkoitetut luontotyytit ja erityisesti suojeltavien lajien elinympäristöt tulee osoittaa yleis- ja asemakaavoissa ne turvaavin merkinnöin ja kaavamääräyksiin. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000 -opas).

Myös muut luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat kohteet, kuten vesiläilla suojellut luontotyytit, metsälakikohteet ja arvokkaat pienvesikokonaisuudet tulee merkitä yleis- ja asemakaavoihin ja laatia suojeltavaa luontotyyppiä turvaava kaavamääräys (Huttunen & Pahtamaa 2002).

Rakentamista ohjaavia yleis- ja asemakaavoja laadittaessa tulee huomioida, että lammet, järvet, fladat, kluuvijärvet ja purot luetaan vesistöiksi, joten niitä koskevat vesistöjen ranta-alueille ja rantavyöhykkeille rakentamisesta annetut maankäyttö- ja rakennuslain säädökset (MRL 10 luku, ks. myös KHO 19.12.2016 t. 5403). Purojen osalta lukeminen vesistöiksi maankäyttö- ja rakennuslain näkökulmasta ei ole kuitenkaan täysin yksiselitteistä (ks. KHO 2006:91).

Maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n mukainen ranta-alueiden suunnittelutarvesääntely pyrkii turvaamaan rantaluonnon säilymistä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten rakentamishankkeiden lupaharkinnassa (MRL 135 ja 136 §) on otettava pienvesikohteet huomioon.

Lähde: Pienvedet, Suomen ympäristökeskuksen raportteja 36/ 2019
Janne Tolonen, Katariina Yli-Heikkilä, Jarkko Leka, Liisa Hämäläinen ja Lea Halonen
Valonia, Suomen ympäristökeskus, ja Itä-Suomen yliopisto
Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus SYKE 2019

3. LUONNONYMPÄRISTÖ

Suunnittelualueen luonnonympäristöstä mainitaan, että rajatulla alueella ei ole ilmoitettu mainittavia luontoarvoja. Kaava-alueen itäpuolen niityllä on uhanalaisen vaarantuneen (VU) hirvenkellon (*Campanula cervicaria*) vanha esiintymä. Samalla niityllä on 2010-luvulla havaittu huomionarvoista virnapanatäplää (*Zygaena viciae*).

Mielestämme luonnonolosuhteita ei voi rajata kaavaselostuksessa esitetyllä tavalla tiukasti kaavoitettavaan alueeseen. Vaikutuksia on voitava arvioida laajemmalla alueella, jotka sisältävät suunnittelualueella olevien lakisääteisten pienvesien valuma-alueet ja näiden riittävät suojavyöhykkeet.

Linnavuoren asemakaava-aluetta rajatessa tulee ottaa huomioon alueen sijainti Viinavuoren kaakkoispuolella. Viinavuoren kaakkoisjyrkänteiden alla on lähde, josta alkavan luonnonnoron uoma sijaitsee asemakaavoitettavan alueen valuma-alueella. Noron uomaa on aiemmin perattu. Luonnontilainen lähde ja siitä alkunsa saava noro ovat merkittäviä vesilain 3 §:n suojaamia pienvesikohteita, joissa elää happirikkaan elinympäristön eliölajistoa.

Lähteen ja noron ympärillä kasvaa merkittävää kostean lehdon kasvillisuutta, kuten soreahiirenporrasta (*Athyrium filix-femina*), kotkansiipeä (*Matteuccia struthiopteris*) ja rönsyleinikkiä (*Ranunculus reptans*). (Siuro-Linnavuori-Kulju osayleiskaavan luontoselvitys, Kotkansiipi Oy 2018-2019).

Huomautamme, että asemakaavaluonnoksessa Huhtalevontien itäosaan osoitettu EN-6 energiahuollon alue sekä voimalinjan kaakkoisosaan osoitettu 49 EN-6 energiahuollon alue sijaitsevat edellä mainitusta lähteestä alkavan noron valuma-alueella ja liian lähellä noroa. Näiden molempien rakennusten sijaintia tulee siirtää lännemmäksi, jotta vesilain suojaamien kohteiden luontoarvot säilyvät.

Linnavuoren norolle luvataan jättää noin 50 metriä leveä suojavyöhyke uuteen korttelialueeseen päin, jotta puusto muodostaa riittävän varjostuksen noron ympäristölle. Pidämme esitettyä 50 metrin luonnontilaista suojavyöhykettä myönteisenä ja riittävänä.

Toisaalla mainitaan linjan pohjoispuoleisesta korttelialueesta ja suorauomaiseksi kaivetusta ja kaava-alueen ulkopuolelle jäävästä lähdenorosta, jonka väliin luvataan jättää uomaltaan luonnontilaisten tai luonnontilaisen kaltaisten jokien, purojen ja lähteiden ranta-alueelle FSC sertifiointiin edellyttämä 20 metrin puustoinen käsittelemätön rantavyöhyke.

Huomautamme, että FSC-sertifikaatti on suunniteltu metsätalouden tarpeisiin ja nyt on kysymys kaavoittamisesta. FSC-sertifikaatti ei ole sovellettavissa kaavoitukseen metsätalouden kapean ja puun tuotantoon tähtäävän näkökulman vuoksi. Linnavuoren noron asemakaavan pienvesikohteiden kaavamerkinnoissa tulee käyttää vesilain ja maankäyttö- ja rakennuslain yllä kuvattuja määräyksiä.

Kaavaselostuksessa puhutaan Linnavuorenpurosta, jonka sijaintia ei esitetä. Sen sijaan kaavatekstissä ei ole mainintaa koillisesta Hirvisuolta lounaaseen laskevasta Hietaanojan purosta. Se virtaa Korpiniityn ampuma-alueen läpi itä-länsisuunnassa ja sieltä länteen suunnittelualan läpi. Hietaanoja laskee Jokinenjärveen Agcon laitosten pohjoispuolelta. Pohjoispuolen lähteestä alkava noro laskee Hietaanojaan ampumaradan länsipuolella.

Hietaanoja on merkittävä pienvesi aiemmista muokkauksista huolimatta. Linnavuoren kallion eteläpuolella puron rannoilla on runsaasti lahoppuuta, joista löytyy muun muassa vanhojen ja aarnimetsien ilmentäjää pohjanrypykkää (*Phlebia centrifuga*). Hietaanoja ohittaa jyrkkärinteisen, louhikkoisen ja nimettömän kallion pohjoispuolelta.

Siuronkoskessa talvehtiva uhanalainen vaarantunut (VU) koskikara (*Cinclus cinclus*) ruokailee ja lepää Hietaanojassa niillä ajanjaksoilla, jolloin kosken vettä juoksetetaan voimakkaasti.

Luontoarvojen turvaamiseksi Hietaanojalle tulee jättää riittävän leveät suojavyöhykkeet. Puron ympäristö tulee ennallistaa mahdollisilta osin.

Asemakaavaluonnoksen tekstissä on esitetty liito-oravalle soveliaat elinympäristöt ja reviirireitit, jotka luvataan ottaa huomioon kaavatyössä. Pidämme tätä myönteisenä ja välttämättömänä. Myös keväällä 2024 laadittavat täydentävät luontoselvitykset ja Linnavuoren ampumaradan meluselvitykset ovat tärkeitä.

Viinavuoren kaakkoisjyrkänteen alla ja lähteestä alkavan noron ympärillä on tuoretta ja kosteaa

lehtoa, jotka hakattiin kaupungin toimesta 2010-luvun taitteessa. Asemakaavoitettavaa aluetta sivuavalla hakkuulla kasvaa tuoreen lehdon lajistoa, muun muassa lehtokuusamaa, sinivuokkoa ja käenkaalia. Hakkuulla näkyy pohjaveden tihkupintoja. Lehtoalue menetti hakkuussa ominaispiirteitään, mutta on heikentyneenäkin arvokas ja ennallistamiskelpoinen.

4. HUOMIOITA ASEMAKAAVASELOSTEESTA

Mielestämme asemakaavaselostus on osittain epäjohdonmukainen. Kaavatekstissä puhutaan Linnavuoren norosta ja purosta, mutta jätetään kertomatta, missä ne sijaitsevat. Käytettyjä nimiä ei ole kartoissa.

Pidämme asemakaava-alueesta esitettyä karttaa epäselvänä. Kartasta puuttuu Viinavuoren kaakkoispuolella olevasta lähteestä alkavan noron uoman sijainti. Samoin idästä kaava-alueelle juoksevan Hietaanojan puron sijainnin kartalta löytävät he, jotka tietävät puron sijainnin ja osaavat sitä kartasta etsiä. Länsiosassa puron merkintä sekoittuu ja häviää korkeuskäyriin.

5. LOPUKSI

Suomi on sitoutunut EU:n ja YK:n kansainvälisiin sopimuksiin luontokadon hillitsemiseksi suojelu- ja ennallistamistoimin.

Edellä mainitut lähteen, siitä alkavan noron ympäristöt ja sen valuma-alueen hakatut lehdot sekä Hietaanoja ympäristöineen tulee ennallistaa. Asemakaavaluonnokseen ne voi merkitä kohteiksi, joilla on luontoarvoja (luo).

Nokiolla 11.12.2023

Marko Jaakkola
Puheenjohtaja

Keijo Rantanen
Sihteeri